

Dokumentacja (fragment) złożona do konkursu na kuratorski projekt
wystawy w Pawilonie Polskim na 16 Międzynarodowej Wystawie
Architektury w Wenecji w 2018r.

Tytuł: Polish Dream

Kuratorzy: Ryan Massey, Romea Muryń

Projekt gotowy czy projekt indywidualny? Budować z architektem, czy według projektu katalogowego? Jednakże pod dyskusjami kryje się fundamentalne pytanie: Czy potrzebny jest Nam Architekt? Obustronny krytycyzm-architektów i zleceniodawców rozwija się pomiędzy wygórowanymi cenami, niestandardowymi rozwiązaniami versus brakiem gustu, wyobraźni. Jednakże czy kiedykolwiek zastanawialiśmy się co jest źródłem problemu? Do czego prowadzą głębsze konsekwencje niekontrolowanego przyrostu domków katalogowych? Czy sama idea i metodologia inteligentnego i funkcjonalnego domu katalogowego nie została stłumiona?

Historia projektów katalogowych ma spójną koncepcję zlekceważoną przez zleceniodawców i architektów. W roku 1915 pierwsze domy katalogowe zostały przedstawione w Stanach Zjednoczonych. Projekty bazowały na prostej tradycji budowlanej, stosowano identyczne materiały i rozwiązania, aby utrzymać ciągłość architektoniczną form i spójność urbanistyczną. Odwoływały się one do lokalnych walorów estetycznych, aby zachować istniejące architektoniczne różnice. Nowe rozrastające się osiedla stały się synonimem "American Dream".

Ponad 53% Polaków mieszka w domach jednorodzinnych. Główny Urząd Nadzoru Budowlanego w Polsce wydał w 2016 r. 83 tysiące pozwoleń na budowę. Ze względu na wysokie ceny działek budowlanych w obszarach miejskich najwięcej domów buduje się na terenach wiejskich – 57,3%. W 75% forma budowy była systemem gospodarczym, czyli samodzielna koordynacja prac budowlanych. Trzy czwarte to inwestycje, które powstaną na podstawie domów katalogowych. 9700 Projektów katalogowych jest dostępnych w Polsce.

Polska przez setki lat była krajem wielu narodów, kultur i religii. Różnorodność regionalna jest bardzo silnie obecna w polskiej architekturze, zwłaszcza na terenach wiejskich – chaty z czerwonej cegły na Mazurach czy wapno w rejonie Świętokrzyskim. Wszyscy jesteśmy spadkobiercami kultury tworzonych od początków państwa polskiego przez wiele narodów, których przedstawiciele mieszkali w zmieniających się granicach naszego kraju.

Wystawa ma na celu uświadomienie zwiedzającym prawdziwą problematykę i konsekwencje domków katalogowych. Czy samo istnienie domów katalogowych nie ukazuje głębszej problematyki budownictwa i architektury w Polsce? Czy architekci rozumieją, że problematyka nie polega jedynie na guście klientów i nawiązą prawdziwy dialog? Kiedy administracja uświadomi sobie, że domki jednorodzinne składają się na estetykę przestrzenną i zatwierdzanie nietradycyjnych detali zaśmiewa krajobraz i wyniszcza polską tożsamość? Kiedy uświadomimy sobie piękno lokalnych rozwiązań? Czy rozumiemy, iż to co chronimy i tworzymy dzisiaj będzie dziedzictwem jutra?

A "Ready-made project" or a unique project? To build with an architect, or based on a catalog? Behind this dialogue lies one fundamental question: Do we need Architects? Criticism comes from both sides, while architects claim lack of freedom, imagination and taste, clients criticize high prices and non standard solutions. Despite this, one must consider the deeper source of the problem. What are the real consequences of the uncontrolled increase of catalog houses? What does it lead to? Has the idea and methodology of intelligent, functional, catalog homes been suppressed?

The history of catalog homes has a coherent concept neglected by clients and architects. In 1915, the first catalog projects were introduced in United States. The projects were based on simple construction tradition. Identical materials and solutions were used to maintain architectural continuity, shaping urban form and creating cohesion. They refer to local aesthetic values to preserve the existing architectural differences. Newly growing settlements have become analogous with the concept of the "American Dream".

More than 53% of Polish people live in single-family houses. The General Office of Building Control in Poland issued 83 thousand permits for construction in 2016. Due to the high price of acquiring and building properties in urban areas, most homes are built in rural areas - 57.3%. In 75% form of construction was an economic system, independent coordination of construction work. Three quarters of the investments being made are based on the "catalog homes" model. The list of catalog homes available in Poland is around 9700.

Poland has been a country of many nations, cultures and religions for hundreds of years. Regional diversity is very strongly present in Polish architecture, especially in rural areas - red brick huts in Mazury and lime in the Świętokrzyskie region. We are all heirs of culture created since the beginning of the Polish state by many nations, whose representatives lived in the changing borders of our country.

The aim of the exhibition is to make visitors aware of the real problems and consequences of catalog houses. Will the mere existence of catalog houses show a deeper problem of construction and architecture in Poland? Will the architects understand that the problem is not just about customer taste and establish real dialogue? When will we realize the beauty of local solutions? Will we understand that what we protect and create today will be the legacy of tomorrow?

Grafton Architects, Yvonne Farrell and Shelley McNamara adresuje aby świętować "hojność i przemyślność" i "chęć angażowania się"! Przemysłowość i zaangażowanie będą głównymi elementami wystawy. Pawilon "Polish dream" będzie podzielony na dwie przestrzenie: "fundamenty", gdzie zaczniemy kwestionować status 'quo', inwestując w sytuacje od podstaw gdzie naprawdę leży problem i jego konsekwencje, i "ornamenty" architektury, gdzie podważymy i zinterpretujemy odizolowane i "zanieczyszczające" elementy w "domach katalogowych" przez pryzmat lokalnych walorów estetycznych.

Zwiedzający wkraczający do pawilonu "Polish Dream" znajdzie się w przestrzeni "fundamentów" gdzie ukażemy prawdziwą historię domków katalogowych, ich idee i metodologie. Ważnym elementem jest odwołanie, co było powodem i potrzebą do wdrażenia tego typu domków jednorodzinnych. Dodatkowo skupimy się na realiach polskich, które posiadają głębszą problematykę. Dzisiejsze kredyty zawierane do 30 lat z wysokim oprocentowaniem zwiększają ryzyko przedsięwzięcia. Banki, które nie dostosowują opodatkowanie do polskiego rynku nie są własnością polską, lecz w rękach krajów zachodnich. Skomplikowana biurokracja przedłużająca pozwolenia na budowę domów indywidualnych (w porównaniu z katalogowymi). Przeanalizowanie zmian w prawie budowlanym, jaki wpływ ma pozwolenie czy zgłoszenie o budowę na planowanie przestrzenne.

Druga przestrzeń "ornamenty" architektury ma na celu ukazanie przytłaczającej ilości i pragmatyzmu domów katalogowych. Uświadomienie, iż lokalizacja czy kontekst nie gra żadnej roli w tego rodzajach projektach. Gdzie walory historyczne, lokalne, krajobrazowe zostały wykluczone z procesu twórczego. Gdzie jak kuratorzy deklarują "rola architekta który daje schron dla naszych ciał, ale także ma podnieść nasze duchy. Piękna ściana tworząca uliczną krawędź sprawia przyjemność przechodniowi, nawet, jeśli nigdy nie wejdą do środka" została zaniedbana, zapomniana. Jednakże w kontraście do pragmatyzmu chcemy ukazać, co jest walorem polskiej tradycji i jej różnorodności, do której odwołujemy się. Ukażemy najbardziej charakterystyczne regiony o najbogatszych walorach architektonicznych i przestrzennych, które znajdują się pod zagrożeniem. Jednakże tutaj wystawa będzie formą zaangażowania, partycypacji uczestników wystawy jak i również osób reprezentujących owe regiony. Warsztat, żywa, rączna, spójna przestrzeń, ukazująca w sobie piękno tworzenia unikatowego, w opozycji do czegoś gotowego. Chcemy ustanowić dialog, który da odpowiedź, jak można spojrzeć na walory regionalne przez pryzmat "domków katalogowych".

Grafton Architects, Yvonne Farrell and Shelley McNamara are addressing to celebrate "generosity and thoughtfulness" and "a desire to engage!". Thoughtfulness and engagement are the main elements of this exhibition. The "Polish Dream" pavilion will be divided into two areas: "foundations", where we begin to question the 'status quo', investing in situations from the ground up, where the problem lies and its consequences, and, architectural "ornaments" where we will undermine and reinterpret isolated and "polluted" elements in catalog homes, through the prism of local aesthetic values.

Visitors coming to the "Polish Dream" will find themselves in the "foundations" space where we will present the real stories of catalog houses, their ideas and methodologies. The important aspect is the historical explanation of the original reason and the need to implement this typology. In addition, we will put it in perspective with the Polish reality, which has deeper problems. Today's loans mount up to 30 years, with high interest rates, increasing the risk of investment. The banks that do not adjust the taxation to the Polish market are owned by western countries. Requesting a construction permit for a unique, original house is a complicated and bureaucratic procedure, compared to catalog homes. It is important to study and revise building laws, such as the impact of two-way approvals, based on "application" and "approval" and their importance in the spatial planning department.

The second space "ornaments" of architecture will show the amount of pragmatism and simplification of catalog houses. Creating awareness that location and context don't play any role in this kind of design. Historical, local and landscape values have been excluded from the process of creation. As the curators declare "The role of architecture is to give shelter to our bodies, but also to lift our spirits. A beautiful wall forming a street edge gives pleasure to the passer-by, even if they never go inside" was neglected, forgotten. We want to present the different regions with their rich architectural and spatial values, the values being put at risk, in hope of preserving them. Here, the exhibition will be a form of local engagement, inviting the participation of exhibitors and also representatives of different regions. Workshop, a living, manual, organic space, showing in all its beauty the creation of something unique, in opposition to something ready-made. By contrast, this will establish a dialogue that will generate questions, and hopefully give answers, on how one can look at regional values through the prism of "catalog houses".